

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Грета Дерменджиева

за дисертационния труд на **Ваня Валериева Сухарова-Радева**

на тема

„Журналистика на участието – концептуална рамка и параметри на неконвенционалната парадигма на дигиталните медии”

за присъждане на образователно-квалификационна степен —доктор по научна специалност 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика–Онлайн журналистика)

ФЖМК, СУ "Св.Климент Охридски", катедра "*Пресжурналистика и книгоиздаване*"

Научен ръководител проф. д-р Грета Дерменджиева

Тази дисертация за пръв път изследва трансформацията на сигналите, подавани от граждани към медиите, с фокус върху методите и инструментите за подбор, проверка на фактите и анализ на качеството на материалите. Тя запълва нишата от знание за пътя на информацията, постъпваща от потребителите, до новинарските сайтове. Множество са предизвикателствата, съпътстващи развитието на журналистиката на участието и нарастващото ѝ влияние върху новинарския поток, дневния ред на медиите и обществото. Съществуват редица изследвания за променената роля на участниците в комуникационния процес в контекста на социалните и онлайн медиите, за етичните казуси, възникнали в дигиталната среда на новите медии, сред плурализъм и отсъствие на пазачи на входа, както и много други. Трудът на Ваня Сухарова изследва механизмите за тиражиране на новини, а именно специфичните черти на инструментариума, използван от журналистите за установяване на достоверност, авторство и качество на информацията, идваща от социалните мрежи, за да докаже, че концептуалната рамка на журналистиката на участието зависи и се влияе от филтрацията на информацията, постъпваща от гражданите.

I. Техническа характеристика

Дисертацията на Ваня се състои от увод, три глави, изводи, заключение, библиография и приложения с общ обем от 215 страници. Текстът е илюстриран с 30 фигури и 2 таблици.

В първа глава **„История на журналистиката на участието и мястото им в дигитална среда – теоретична рамка”** журналистиката на участието е проследена в исторически план, като е обърнато внимание на различните трактовки и интерпретации на всичките познати разклонения като гражданска журналистика, про-ам журналистика, хиперлокална журналистика, индимедия, журналистика на гражданите и др., подкрепено с примери и анализ на научни източници.

Втората глава **„Инструменти за доказване достоверност и филтрация на съдържанието на журналистиката на участието”** разглежда подходите и инструментите, които се прилагат при пренасяне на информацията от гражданите към онлайн медиите. Въведено е понятието „индекс на обработка (филтрация)” на съдържанието, генерирано от граждани, който показва степента на филтрация, извършвана от медиите на входа в процеса на проверката за достоверност. Предложена е скала от 4 степени на филтрация на новинарско съдържание, в която инструментите са групирани – липсваща, ниска, средна и висока, която е основа за емпирично проучване на медиите в третата глава по отношение на критичността им към този вид източник на информация.

В глава трета **„Емпирично изследване на филтрацията в медиите на базата анкетно проучване”** е проведено анкетно проучване с 52 журналисти на различни позиции от 27 национални и регионални онлайн български новинарски медии. Изследвани са нагласата и практиките на работещите в медиите към журналистиката на участието, механизмите и критериите за филтриране, които те прилагат за проверка на достоверността на информацията, получена от граждани, преди да я публикуват. Резултатите, в някои аспекти изненадващи, са илюстрирани нагледно в таблица, представляваща класация на медиите в зависимост от индекса на филтрация на съдържанието на журналистиката на участието в тях.

Изложението на текста е много добре структурирано, то следва логиката на поставените от докторантката творчески задачи, като изпълнява стандартните изисквания, необходими за представянето на едно научно-теоретично изследване. В

структурно и съдържателно отношение дисертационният труд със задължителните елементи, научнометодичен апарат, теоретично и емпирично изследване е на много високо ниво. От полза за възприемането на доказателствата по тезата са формулираните обобщения и изводи към всяка глава, както и общите изводи в края на дисертацията.

В изследователския труд е намерен балансът между отделните глави – две теоретична и една емпирична. Баланс е наличен и между научния обзор, теоретичната част, въвеждането на работните понятия и авторското изследване.

II. Информационно осигуряване. Библиография

Библиографията включва 57 източници на български и 116 на чужди езици, в голямата си част публикувани след 2010 г., което показва актуалността на разглежданата проблематика и желание за сверяване на часовника с най-новите изследвания, публикувани в световни научни източници по темата.

III. Актуалност и значимост на разработвания проблем

Въпреки че журналистиката на участието, под една или друга форма, не съществува от вчера, тя разцъфтява с появата на социалните мрежи и медии в Интернет. Различните видове и форми на журналистиката на участието, възникващи в съответствие с развитието на уеб пространството, поставят нови предизвикателства пред мейнстрийм медиите. От една страна, информационният поток, идващ от гражданите, става все по-мошен фактор при определяне на дневния ред на медиите, от друга, у журналистите се появяват нов вид отговорности, свързани с проверка на съдържание, което в дигиталната ера би могло да бъде манипулирано по множество начини. Фалшивите новини, монтираните кадри и аудио файлове претендират за ексклузивност, но изискват внимателен подбор, анализ и проверка на фактите.

Ето защо, избраната от докторантката тема е сред най-актуалните днес в областта на онлайн журналистиката, изследваща връзките между старите и новите участници в съвременния медиен комуникационен процес.

IV. Аналитична характеристика на съдържанието. Цел, обект, предмет, задачи и методология на изследването

Основната **хипотеза** на изследването е, че нивото на филтрация на медийното съдържание при журналистиката на участието зависи от практиките на различните медии, като разликите се коренят в набора от използвани инструменти за проверка и обработка на съдържанието. Част от тази концепция е работното понятие „индекс на филтрация“, тъй като рамката и параметрите на журналистиката на участието зависят пряко от филтрацията. През колкото по-голяма филтрация е минала подадената от гражданите информация, толкова е по-висока и степента на достоверност на новината.

Обект е журналистиката на участието в рамката на новата парадигма на дигиталните медии, а **предмет** е процесът на промяна на концептуалната рамка по отношение на неконвенционалната журналистиката (и по-конкретно журналистиката на участието) в дигиталните медии.

Изследването е направено с научна прецизност и добросъвестност при представянето и анализирането на различните теории, свързани с журналистиката на участието и нейните разновидности. Очевидни са познанията на докторантката в разглежданите научни полета и компетентността, с която борави с материята. Емпиричното изследване е извършено коректно във всичките му етапи – от подбора на респонденти до анализа и интерпретацията на получените резултати.

V. Основни научни и приложни приноси в дисертационния труд

Докторантката е заявила и формулирала в дисертационния си труд научни приноси, обобщени в 5 точки. Като приемам напълно представените научни приноси, отново искам да акцентирам по-специално на следното:

Изводите, които Ваня Сухарова прави, са добра основа за развиване на научното знание в посока на изясняване методите за филтрация на потока информация, подаван от граждани. Въвеждането на термина „индекс на филтрация“ за проверка на достоверността на новините илюстрира нов поглед върху механизмите, по които информацията, получена от гражданите и социалните мрежи, се вписва в дневния ред на медиите. Въз основа на този анализ Ваня разграничава 4 основни групи инструменти, които водят до **отсъстваща, ниска, средна и висока филтрация** и по емпиричен път доказва, че степента на индекса на филтрация е в правопрпорционална корелация с достоверността и качеството на постъпилата информация. Това е принос

към разбирането на специфичните процеси, протичащи в съвременната онлайн медийна среда, независимо дали са с положителен или с отрицателен знак.

VI. Оценка на автореферата

Авторефератът е с обем 38 страници (формат А4), като структурата му следва хронологично съдържанието на дисертацията. Авторефератът достоверно отразява съдържанието на оригиналния труд и дава обективна представа за целта, задачите, етапите и резултатите на проведеното изследване. Основните проблемни зони, изследвани в дисертацията, са представени синтезирано, но достатъчно изчерпателно.

VI. Публикации по темата

Ваня Сухарова е представила по темата на дисертацията общо 5 публикации (2 в печатни издания на английски език и 3 – в онлайн научни списания) и 4 доклада на национални и международни конференции, което напълно съответства на изискванията за придобиване на докторска степен.

VIII. Заключение

Дисертационният труд е актуален и богат на информация и изводи, като задълбочено е изследвана новата парадигма на концептуалната рамка на дигиталните медии, в която се развива журналистиката на участието. Обширният теоретичен анализ е подплатен със сериозно емпирично проучване по отношение на действащите практики в неконвенционалната съвременна медийна среда.

Като имам предвид всичко гореизложено, убедено препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди на **Ваня Валериева Сухарова-Радева** образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.5 – Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика – Онлайн журналистика) за дисертационния й труд **„Журналистика на участието – концептуална рамка и параметри на неконвенционалната парадигма на дигиталните медии“**.

5 август 2019

проф. д-р Грета Дерменджиева